

FAJTIÉRMEIGYELI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 évre	3 K.	3 évre	4-50 K.
6 évre	6 K.	6 évre	9- K.
1 évre	12 K.	1 évre	18- K.

Megjelenik minden hétköznap este 6 órakor.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Székesfehérvár L. ...
 Egyes szám: 4 fillér.
 Működés díjazásból szertül.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: **Baranyay Lajos.**

Tizenhét koronával is jegyezhető hadikölcsön és kisebb-nagyobb jegyzésekre egyaránt 80 százalékos előleg kapható. Vegye ezt mindenki számításba és akár a legkisebb tétellel is, de: **jegyezzen hadikölcsönt.**

Egy apáca megmérgezett egy leányt.

Kell-e ennél hangzatosabb cím? Kell-e ennél nagyobb szenzáció egy sajtókullancs részére? Ugy-e, hogy nem? Hisz ez fenomenális. Egy kath. apáca, aki fiatal kora óta egész életét a szenvedő emberiségnek szentelte, aki reggeltől estig a rideg kórház hideg betegszobáiban ágyrol-ágyra járva igyekszik a szenvedők testi-lelki kínjait enyhíteni s aki felelőségteljes állásának gyakorlásában ki is merült talán és minden elővigyázata dacára egyik betegnek karlsbádi só helyett oxálsavas sót adott be a budapesti szt. János kórházban.

Az oxálsavas só teljesen ugy volt csomagolva, mint a karlsbádi só, s a hogy szegény apáca az orvos utasítását sürgősen akarván teljesíteni, az ártalmatlan karlsbádi só helyett a gyorsan oldó oxálsavat adta be betegének, s az a szerencsétlen tévedés folytán néhány óra alatt kiszenvedett.

Legyünk tárgyilagosaok. Távol áll tőlünk, hogy mi a szegény apácát fehérre akarjuk mosni, vagy a hivatalos vizsgálatnak elejét venni, abba belevágni; az ápoló apáca nem is szorul a mi védelmünkre, esete olyan világos: a szerencsétlen fiatal leányt, a tévedés sajnálatos áldozatát sem tudjuk ezzel feltámasztani, azonban az a mód, ahogyan ezt az esetet éppen a nem keresztény sajtó tárgyalta, az a célzatosság, mellyel minden soráiban a kath. apácát üti, ez az, ami kezünkbe a tollat nyomja.

Ha az eset megfordítva történt volna, ha a tévedő zsidó orvos vagy zsidó ápolónő lett volna és az áldozat katolikus, mit képzeltek kedves magyarjain, méltónak találta volna a fajmagyar sajtó egy-két-három hasábján cikkből referálni és a szegény ápoló-

nőt az élelmes és eszközeiben egy csöppet sem válogató zszurnalisztika oly megvessző-zésben részesíteni, mint azt a jelen esetben tette?

De jelen esetben katolikus apáca az, aki tévedett és áldozata véletlenül egy zsidó lány és így démonikus dühvel ütik az ápolónővért, ütik az apácát.

Mindkettő, ugy a leány mint a betegápolónővér, érdemes a mi részvétünkre, hiszen mindkettő egy végtelen sajnálatos tévedésnek az áldozata; és tessék elhinni, a magasabb

lelki életet élő apáca lelki szenvedései a történet után egy csöppet sem kisebbedik mint a leányukat veszített szülőké.

Kérjük szeretettel, ha már az eset megtörtént, ugy ahogy és amint megtörtént, muszáj-e mindenképp felekezeti kérdést csinálni és a tollat felekezeti tintába mártani?

Megint egy újabb adat, mily nagy a különbség újságíró és újságírkálós, újságszerkesztés és újságtalpalás között.

Benedek Rezső

A kis mosdatlanok.

Ahán, már kezdik! Mintha hallanám ezt a megelegedett kezdőörösséssel kísért megállapítást, ha netalántán munkapárti szemek elé kerül ez az írásom. Azért mindjárt az elején sietek kijelenteni, hogy nem a kiabrándulás szűli a korábban könnyei között. Nem is az a célja, hogy munkapárti kebleken elhervadt tisztavirágosokat feltűdüljen, a nagy Cromwell után vérző szívek sebeit benczealapít segítsen.

Nem. Mindössze egy kis körültekintés akar lenni az új „elvtársak” körében. Egy kicsit szemügyre vesszük az új barátainkat. A régit, azt ismertük jól, úgy szeretett, hogy majd megeveti bennünket. Azért nem sirunk utána. De az új társaságtól sem vagyunk épen elragadtatva. Hanem hát olyanformán vagyunk, mint az a leány, aki sokat szenvedett a mostohája keze alatt. Aztán férjhez megy. Az ura nem épen prima legény. Egy kicsit házsártos is, gőgomba is, sokszor a feje is kőfyagos. Nem baj. Az okos asszony majd ráncbászdi az ípsét. Olyanformán vagyunk, mint a hosszú szárazság után a záporosóval. Kissé megázik tőle az új kalapunk, kissé sáros lesz a cipőnk: de legalább tisztább lett a levegő és majd egy kis termés is lesz. Hanem azért a jövőre felnyitjuk a paraplért.

Kedves új barátainkról, a szabadkőművesekről és szociáldemokratákról van persze szó. Hát igen, tagadhatlanul fejükbe szállt a diadal gőze. Orosz-

szágban ők fordították fel az országot. Igaz, hogy angol pénzen. Stockholmban ők fabrikálják a békét. Igaz, hogy itt ott östobán és előreláthatólag nem sok eredménnyel. Nálunk a kormányba jutottak. Hát ez már persze, hogy több, mint amit a mi gyorsan haladó progresszív „magyarjaink” képesek volnának higgadtan élvezni. Nem ismernek rá többé magukra s Jászi Oszkártól le a Világ utolsó szedőgyerekéig csupa Julius Caesárnak képzelik magukat, akik jöttek, láttak, győztek.

Tudnunk kell, hogy a kedves kollégák. És mohók a végtelenségig. Tiszát még meg sem emésztették s máris megakarnak enni, fel akarnak falni mindent ebben az országban: agrarizmust, klerikalizmust, néppártot, Apponyiekat, grófokat, vármegyét, nacionalizmust, dicséretit. Csak a bankokat nem bántják. Meg a háboruban „anyanyit szenvedett szegény magyar (?) kereskedelmet”. A magyar parasztot csak úgy „tessék lassák” emlegetik. De a szegény nemzetiségek a szívükhöz vannak növe s mint hajdanában az Greg Jupiter, ugy dörögnek az első hírre, hogy Apponyi az ő régi népoktatási rendeletét vissza akarja állítani, hogy a Tiszák által elpaktumozott magyar nyelvet a magyarországi iskolákban jogalhoz juttassa.

Mikor erről írnak, szinte hajlandó lenne megdöbbenni az ember a hangjától, ha nem tudná, hogy a Világ leghűségesebb olvasói a román pópák, jegyzők és tanítók.

Hallgassuk csak ezt a hangot! „A kultuszminiszter ur — ugy

halljuk — el akarja törölni *Jankovich* nyelvrendeletét, hogy visszaállítsa azt a szegényteljesen türelmetlen, lealázó állapotot, amelyet az ő rettenetes népiszkolai törvénye teremített meg. Bármilyen kínos is az új kultuszminiszternek, hogy ez a terve kiptant, bármennyire is szeretné agyonhallgatni, mi már most figyelmeztetjük: ha tényleg megkísérli ennek a páratlan ellévelyedésnek keresztülrészakolását, nemcsak a magyarországi nemzetiségeket találja szemben magával, hanem a magyar demokráciát is, amely testvéri békében akar élni az ország minden polgárával anyanyelvre és felekezetre való tekintet nélkül. A türelmetlen sovénység a mai világpolitikai szituációban, a jogfosztás kísérleti kisebbséggel szemben megbukott Ausztriában is és bizonyosra veheti Apponyi gróf, hogy ez az elvakult kísérlet lenne utolsó politikai ténykedése. A magyarság nem akar elnyomást, nem akar jogfosztást. A gyönyörű béke, a ragyogó megértés, az állampolgárok találkozásai a jog meggyéjén, a kultúrák tisztelete: ez az igazi magyar nemzeti politika és annál rajongóbb alszantsággal kell ezt követelni, mert ez ma a világbéke politikája is.

Igy írnak a magyar szabadkőművesek!

Elsőrangú élvezet ma a szabadkőművesek napilapját olvasni. Egy hét előtt, amikor még Vázsonyi nem volt miniszter, tele tudóval kiabálta, hogy az új korszak emberei személyes garanciákat követelnek. Embereket, az ő embereiket a kormányrud mellé!

Most aztán fordít a köpönyeg. Neki persze nincsenek „lejárt politikusi”, hisz fiatal még nagyon szegényke, hát mi sem természetesebb, mint, hogy most már reá nézve „kissé ijeszítő a pórésség, amivel a régi pártok embereiket elgretolni akarják”. (Persze itt a szabadkőműves nyelvjárás alapján mindig csak Apponyiekat, meg a néppártot kell érteni.) Ők, a Világék úgy érzik, hogy „a személyi garanciából már elég volt”. (Vázsonyi már benne til a miniszteri székbén.)

„Most már a tehetségek és szakemberek érvényrejutásának kellene sorát ejteni”. (Valószínűleg Jászi Oszkára, Garbaira meg az öt stockholmira gondolnak). Serényi már nem tetszik nekik. Hogyne, mikor mindig

az agrárérdekek védelmezője volt s most kereskedelmi miniszter lett belőle. (De, hogy a hadseregszállítókat védő Vássonnyi ma az igazság legfőbb őre, az természetes.)

Természetesen Zichy Aladárval sincsenek kibékülve. Hogy lehet ez horvát miniszter, mikor „természetesen” a horvát klerikális pártokkal akar együtt működni? Mikor pártfele, Szmezsányi a koalíció embereinek viselt dolgait pár hónap előtt olyan kiméletlenül piszkálta! Itt — szerintük — igen vigyázni kell, hogy „a dilettáns kísérletezés kárt ne tehessen”.

Földes Bélával sem rokonszenveznek. Ők tudják, hogy miért; úgy mondják, nála gyakorlottabb, szakértőbb közlekedésügyi miniszter is akadna. „Az antiszemita közbeszólásaival ellenszenves feltűnést keltett Pallavicini ögróf persze szintén nem megnyugtató a miniszterelnökségi államtitkári állásában”, valamint Palugyay Móric sem a belügyminiszteriumban. Megint ők tudják, hogy miért. A szabaddöntés orroknak igen jó szimatjuk van. „Pallavicini ögróf, aki felekezeti különbségeket ismer, nem garanciaja a demokratikus kormányzatnak”.

Hogy a Villágek mennyire nem ismernek felekezeti különbségeket, rögtön bebizonyítják. „A kultuszminiszterium — mondják — Apponyi Alberttel és Nagy Jánossal (!) mindent ígér, csak haladást, liberalizmust nem”. (Ide persze jobb lenne Zsigány Zoltán, meg Somogyi Béla). Nem is jóslanak hosszú jövőt Apponyinak. Szegénynek! Őszintén fájlatják, hogy gróf

Esterházy ilyen defektussal kénytelen megkezdeni kormányzását. Az új alakulásnak annyi frisse, gyenge pontja van, hogy frisse és bátor tehetségekkel kellene megtámogatni a félig kész épületeket. Mivel a választójogot várjuk, — így folytatják — mivel teljes erővel, elszánt-sággal akarjuk végigharcolni az általános, egyenlő, titkos választójog háboruját, tiltakozunk az ellen, hogy kisebbségi pártok frakciói számlákprezentálásával tegyék nehezebbé munkáját. A néppárt figyeljen, erősen taktikázzik, acélos könyökkel tör előre. A legfrissebb követelése hét főispáni állás. A többi pártok is megfelelő részt akarnak kapni a hatalomból. Fel akarják parcellázni az országot pártok szerint. Az ország azonban nem osztogatást akar, hanem választójogot és tehetséges, bátor kormányzatot. Hagyják békében azt a szegény jószándékú miniszterelnököt. Hagyják dolgozni, embereket, tehetségeket válogatni és a pártok elhatározásait ne akarják ráerőszakolni a minisztertanácsra.

És eszükbe ne jusson választási paktumokat csinálni, mert az általános, titkos választójog nem ismer kerület ajándékozást és a koalíciós idők gyászos emléktű mandátumosztogatásait.

Szakember, tehetséges ember kell mindentűvé és nem szabad megnehezíteni a miniszterelnök helyzetét személyi ambíciók követeléseivel.

A fejmegyei főispánságra állítólag kiszemelt Károlyi Jó-

zsef grófort szívesen eleresztik. „Hasznos lesz, — mondják — ha a képviselőház megszabadul tőle”. Hogyne, mikor a multkoriban a keresztény koncentrációról mert beszélni!

Csak a demokrata párt igénytelen. (Persze most már, mikor a fele beledült az igazságügyminiszteri székbe.) És így tovább.

Egyetlen lapszámból kiszedett idézetek ezek. S ez így megy odaát napról napra, míg a becsületes keresztény szellemű lapok és pártok legalább egyelőre — és sejthetőleg, nagy ön-

megtagadással — állják a treuga deit.

Hát hiszen igaz. A Telek-térről a kabinetbe cseppenni nem csekélység. És időbe kerül, míg az Ankerköz udvarképesése mosakodik.

Mi nyugodtan nézzük ezt a keserves processust. És türellemmel várjuk a választások idejét, mikor majd meglátjuk, kik állnak a háta mögött ennek a nagyhangú parvenü kompaniának.

Akkor aztán majd elmondjuk a kis progresszívoknak, hogy Kóbi, szállj le a bakról!

Krix.

Virágzik az elváási ipar.

Rendkívül nagy arányokban mutatkozik a háború nyoma a házias élet terén is. Mikor javában dul a háborús vihar elvadt förtége, idehaza, a csendes, senkitől se bántott, nyugalmas hinterlandban asszonyok, — akiknek férjei kánn a csatamezőkön vérszomjas ellenségeknek adáz sorfala ellen küzdenek, — nem élnek úgy, amint a háziasélet szent törvénye erkölcsi érveiktől megkívánja. Hetenként egy pár válókereset is érkezik a törvényszékek elé. Pedig e szám békés napjaink csendes háziaséletének ugyancsak meghazudtolására szolgál. A harcéri katonák indítják meg e kereseteket, mert megtudván asszonyaik csalfa viselkedését, a háziasélet jogos önérzete megszóll bennük. A való háziasfelek közül

a bűnös fél, az asszony, sok esetben meg se jelenik a tárgyaláson és nélküle intéződik el a szomorú aktus.

Rettenetes jelensége ez a háborúnak, amikor ugyszólván naponta hallhatunk eseteket, melyek szabad betekintést engednek eldurvult erkölcsünkbe. De vajjon bántható e a sérteti, a válópert indító fél, a katona, mert esküjét szegő asszonyán állja földi bússzáját? Nagyon sok alkalmat szolgáltat ez a kérdés arra, hogy felőle hosszabban gondolkozzunk. Nézzük csak azokat a feketelelkű erkölcsrontókat, akik hamis színeket mutatgának, hogy feketét adhassanak. Tudjuk, látjuk, ismerjük őket és mégis megtűrjük közöttünk, mert a jobban hatalma elrabolja mozdult érzéseinket, magával ragadja, hogy a mindennél aljasabb bűnöket, a háziasélet szent törvényei elleni vétséget is elkövessék.

Ha nem jegyzünk néhány milliárdot — magunknak, majd annál többet kell jegyeznünk — ellenségeinknek!

TARCA

A fényérző elem csodái

Irta: Hajós József.

II.

Érthető, hogy a szelénen áthaladó áram nem képes közvetlenül működtetni a nehéz munka-kontaktust, mert a nagy ellenállás miatt a szelén még erős megvilágításnál is csak gyenge áramot bocsát át. Legújabbban azonban már készítettek nagyon megbízható jelzőkat, melyek a leggyengébb áramra is visszahatnak. Így a szelénnel nagyon érzékeny orsó jelzőgő közbekapcsolásával bármilyen villamos hatás kiváltható.

A Hannach által szerkesztett „villamos szem”-nek nevezett készülék lehetővé teszi, hogy a szelén cella közelében meggyújtott gyufa fénye valamely ház összes ajtóit azonnal elzárja, a villamos világítást valamennyi helyiségben azonnal bekapcsolja, a rendőrséget vagy tűzvédelmet azonnal értesítheti, valamely dinamógépet megindíthat, különböző jelzőkészülékeket működtetésbe hozhat stb.

Önként értődik, hogy a kapcsolás megváltoztatásával az is

elérhető, hogy a szelén cellához kapcsoló szerkezet nem a fényre, hanem az elsötétítésre fejlődik működtetésbe. Ezzel lehetővé válik, hogy pl. valamely jelzőkészüle-

gyal világító torony lámpájának kialvását az ór messze levő lakásából is azonnal észrevegye. A lámpa kialvásakor a fény nem hat a szelén-cellára, a hozzá kapcsolt vezeték csenget az ór lakásán.

Kitűnően bevált önműködő készülékek már gyakorlati alkalmazásban vannak tengeri uszó világítókon, ugynevezett bójkáknak melyek réveket, kikötő bejárókat világítanak meg s azokat régebben meggyújtás végett csónakkal kellett sorra felkeresni. E fényjelző, világító készüléknek megfelelő kombinációval oly berendezést alkalmaztak, hogy a sötétítés beálltával a lámpák maguktól meggyulladnak s kellő természetes világosság beálltával a lámpák ismét kialszanak, anélkül hogy a -világítással bárkinek tördönnie kellene. Ezek a lámpák antomatikusan működnek, míg az olajkészletük ki nem fogy, vagy míg a villamos akkumulátort át cserélni nem kell.

A szelén fény iránti érzékenysége további érdekes alkalmazása a telefonbeszélgetések lerögzítése.

itt a fényhullámok, a villamos és hanghullámok sajátosságosan kapcsolódnak. Ha a villamos ivlámpa áramkörébe megfelelő módon bekapcsolunk egy fényképezőlemezre rábeszélnek, akkor a fény-iv a lemez rezgéseinek megfelelő rezgést kezd. E jelenség alkalmazásával a telefonbeszéd rögzíthető filmen, vagyis a beszédet fényképezik. Ez úgy történik, hogy a telefonáramkört úgy kapcsolják, hogy az ivfényre az imént említett módon hasson. Függetlenül állított hengeres üveglencsével mozgó fényérzőkény filmre az ivfény igen finom képét vetítik nagyon keskeny vonal alakjában. Az üveglencsét úgy állítják, hogy gyújtópontja épen a fényérzőkény filmre esik. A film a beszélgetés alatt fénymentes szekrényben csavarodik fel. A film a szekrényben igen kicsiny ablak előtt mozog el, melyen át az ivfény rezgéseinek megfelelő vonalak ráfényképeződnek s minden hang a filmen a vonalak jellegzetes csoportját idézi elő, miként a hang a gramofonlemezen bizonyos mélyedéseket vág be. Ha a filmet a szokásos fényképezeti eljárással előhívják, a beszéd fényképét megkapják.

Természetesen ez a fényképfelvétel a beszédéről a szemnek ép oly keveset mond, mint amilyen

keveset árul el a hangokból a szemnek a gramofonlemezről. De a szelén cella által a filmre fényképezést beszédet ismét becsodálva alkothatjuk. E célból a szelén cellát egy telefon áramkörébe kapcsolják, előtte lepergetik a filmet ugyanolyan gyorsasággal, mint amilyen gyorsan a fölvételkor mozgott. Ugyanakkor a filmre üveglencsével egy nyugodtan égő ivlámpa fényét vetítik. Mialatt a film leperog, a szelén villamos vezetőképesége a film fénycsíkja-nak, vagyis a felvett beszélgetésnek megfelelően folyton változik s így a szelénnel kapcsolt telefon a rég lefolyt beszélgetést ismétli. A fényképezett beszéd visszaadása sokkal világosabb, mint a gramofonnal felvett beszédé, mert nincs sűrűlódás, így mellékzörejek nem zavarták a beszéd hangját. Így a fontos telefonbeszélgetéseket hű eredetiben sikerül megőrizni s elraktározni ép úgy, mint a táviró papírosszalagjára írott közlések a tekercsben megőrizhetők.

Közismert már az, hogy a szelén alkalmazása által lehetséges a képek távirati továbbítása. Korn német tanár által tökéletesített módszerrel ma már hat perc alatt táviratozhatunk valamely arcképet. Korn tanár most a háború alatt a kábeltelegráfiahoz is alkalmazza az ő eljárását, mellyel rövid idő alatt

HIREK.

— Kanonoki beigtatás.
Zettner Sebestény székesgyeházi kanonoknak, volt csepeli esperes-plebánosnak ünnepélyes beigtatása július 5-én délelőtt 9 órakor lesz a székes-egyházban a szokásos szertartás mellett.

— Katonai kintételek. Zámbo István, Sipos Rátz Pál, Nyaga Romulus, Oláh Sándor, Prém Sándor, Reinhardt Miklós, Maszák István, Tüdő István, Haasz Gáspár, Törzök János, Rosner József, Márton István, Gudics Károly, Föhrécz János, Dobie Péter, Arany Károly, Szöllösi Flórián, Stikkel Konrad, Nagy József IV., Rídeg József, Lovász János, Major János, Kiss Lajos, Kurunasi András, Kondor István, Dospod Mihály, Cseke Lajos, Gulyina István, Horváth István, Steiner Vendel, Patai József, Huid Ignác, Takács István, Bencsik Sándor, Hajdu József és Mann Lőrinc 17-es honvédek a bronc víztészési érrelmel, — a m. kir. IV-ik csendőkerületnél Tóth Kálmán százados dícsérő elismeréssel; Kovács István alörmeester a 2 ik oszt. ezüst víztészési érrelmel lettek kintételek.

— A kereskedelmi miniszter beiktatása. Gróf Serényi Béla az új kereskedelmiügyi miniszter tegnap az alábbi leíratot intézte Fejérvármegye és Székesfehérvár város törvényhatóságához:

„Ö császári és apostoli királyi felsége folyó évi június hó 15-én kelt legelsőbb elhatározásával engem kereskedelmi miniszterre kinevezni, a kereskedelmiügyi miniszteri-

nagy távolságokba arcképeket kéziratok, rajzok, tervek másolatát küldi meg. Ennek a tanárnak a világháborús napokban óriási gyakorlati értéke van gazdasági szempontból, amennyiben fontos tervek s erdítések, térképek rajzát nagy távolságokba pár perc alatt megtáviratozni lehetősége.

Ma már nem Verneszerű ábránd az, hogy a villamos megszűlését nem sokára megvalósul. Az eddig elért nagy sikerek feljogosítanak arra a feltevésre, hogy talán már a közeljövőben képesek leszünk fényhatásokat a vezetékek útján, sőt drót nélküli táviró rendszerrel is ép oly gyorsasággal közvetíteni, mint a hangrészecskéket tudjuk továbbítani. Bár az eddig végzett kísérletezések e téren kevés eredményt hoztak, ama nagy szerű lehetőség megvalósulása mégis nem a távol jövőé. És akkor majd látni is fogjuk azt, akivel telefonon beszélünk, látjuk arcjátékát, megfigyelhetjük a szemének beszédét is; ellenőrizhetjük, hogy vajon valóban azzal beszélünk e, akivel akarunk.

Sajnos a szelént a hadi technikában emberölési célból is sokféle módon felhasználhatják. Az emberi ész nem is tarthat diadalünnepet addig, míg egyszerű vívmányait a halál szolgálatából ki nem vonja: a nemesebb, békés, emberibb élet fejlesztése érdekében.

um vezetését a mai napon átvettem, egyszersmind felkérem a törvényhatóság közönségét, hogy engem a reám váró fontos közérdekű feladatok teljesítésére irányuló törekvésemben törvényes hatáskörében támogatni sziveskedjék. Budapest, 1917. évi június hó 15-én gróf Serényi.

— Házasság. F hó 23-án szombaton délelőtt háromnegyed 11 órakor a helybeli református templomban tartja esküvőjét: Retz Győző, 5 ik honvéd vez. e. századosa özvegy Csorna Nándornéval. Tanúk lesznek Jámbor Mihály helybeli földbirtokos és Urban Gusztáv m. v. föllelőz-Pozsonyból.

— Tanári változások a főgimnáziumban. Dr. Békefi Remig apát Magdics Gáspárt, a székesfehérvári cisztercita főgimnázium kiváló és nagy udásu tanárát a következő tanévre a rend budapesti új intézetébe, a Szent Imre főgimnáziumba helyezte át. Magdics Gáspár tanár távozása egy a tudományos körökben, mint a nevelésügyben nagy veszteségnek tekinthető. Mély tudását ritka ügyességgel és megiepp eredményel tudja egyesíteni a középiskolai ifjúság nevelésében. Mint paedagógust határozottan mesternek mondják. Áthelyezését az érdekeltek szőlők is kétségkívül sajnálattal veszik. Magdics a budapesti új főgimnáziumnak is egyik erőssége és büszkesége lesz. A tudományos világban ép a lefolyt tanév alatt keleten általános felütést egy természettudományi munkájás azt az egész ország kritikája ritka dícsérettel és elismeréssel fogadta. A székesfehérvári főgimnáziumban tanáryat az apát által idehelyezett Rohonci Mór tanár fogja tanítani. A rend székesfehérvári testületéből az eddigi apati intézkedések szerint még dr. Matz Athanasz is eltávozik. Ő is elsőrendű tagja volt a tanári testületnek s mint jó tanár és buzgó ember mindenki szeret e. Szeptembertől kezdve Zircen lesz s az spásági jegyzői és szertartási teendőket fogja ellátni.

Az olvasóközönség érdeklő egybő személyi változások a rendben a következők: Vass Krizosztón Szentgotthárdról Zircre megy házgondnoknak. Gréz Leóti tábori letkészi szolgálatra rendelték be. Verner Adolf Bajáról Egerbe megy főgimnáziumi igazgatónak. Dombi Márk volt székesfehérvári igazgató Zircről Egerbe megy Mészáros Gellért (székesfehérvári) Zircről Pécsre helyeztetett, Korilli Szilvesztert Budapestre helyezték a hitudományi főiskolába. Humpfner Tibor a budapesti hitudományi főiskoláról Budára megy az új főgimnáziumba.

— Primícia. Sziklai Jenő szent Benedek-rendű középiskolaitanár ünnemisé aloidópap június 23-án tartja első szent miséjét a szent Ferenc rend templomában. Az új mise délelőtt 10 órakor lesz. A manduktori tisztséget Mátrai Bernardin, a rendház főnöke tölti be.

— Székesfehérvár nem kap lisztet. Az országos közlelmzési hivatal nem valami kellemes úgyról értesítette ma Székesfehérvárt. A város július 15-től kezdve nem kap lisztet. Ehelyett felhatalmazza az országos közlelmzés és polgármestert, hogy rekvirálthasson. Vagy pedig hívja fel a közönséget önkéntes adományozásra. Mondanunk sem kell, hogy mindkét módszer teljesen kivihetetlen és sikertelen. A városi hatóság elhatározta, hogy küldöttségileg keresi fel a közlelmzés vezetőjét és más megoldást fognak kérni, mert különben egy hónapig liszt nélkül marad Székesfehérvár.

— Halálos szerencsétlenség. Végzetes baleset áldozata lett ma délben Almássy Ferenc székesfehérvári gazdasági iskolai igazgató, volt székesfehérvári vezetőtanító neje, szül. Antal Erzsébet. Déli 1 órakor kocsin jött hazafelé gazdaságából. A Vendelutca és Öregutca sarkánál, a lovak valamitől megijedtek, erre urnőjük nem levén elkészülve, gyöngye kézzel nem tudta visszatartani a megbokrosodott lovakat. Egy erős rántással kétfelé szakították a kocsit, a kocsis első része előre szaladt s Almássyné a kocsirol előreesvén, hátsókoponyáján halálos sérüléseket szenvedett. Az emberek segélyre siettek, lefektették a szent Vendel szobor mellett az orrán, száján, füleiben erősen vérző urüsszonyt. Rögtön megjelent dr. Molnár József kerületi orvos s megvizsgálván a beteget, kétoldali koponyaaplaptörést konstatalt. A beteget átszállították Sörpinceutcai lakásukra, s ott Bilkei Ferenc plebános feladta neki az utolsókenetet. A beteg egy pillanatra sem tért magához, rövid idő múlva fölépott a földönnyő, az útdő hiánysón kezdett működni, s délután fél 3 órára kisenvedett. Fej és leánya értesítettek Budapestben levő édesatyjukat a borzasztó szerencsétlenségről. A 41 éves urüsszony szörnyű tragédiája általános részvétet kellett.

— Hósi halott testvérek. A Fejérmegyei Napló annak idején megírta, hogy Strasser Jádor vármegyei földbirtokosnak két fia dr. Stasser Albert miniszteriumi segédtitkár és György honvédhuszártiszt hósi halált haltak az orosz harc éren. A szőlők mindkét gyermekük holttestét hazahozatták és Budapestben nagy katonái pompával helyezték őket nyugalomra a kerepai úti temetőben.

— A Köz és Magántisztviselők Fogyasztási Szövetkezete előmunkálatai befejezés felé járnak. Az ölomlábban járó cégbejegyzési munka is véget ért, ugy, hogy a bevásárlást meg lehet kezdeni. Sok bajjal jár az üzletvezetői állás betöltése és a helyiség kérdése. A tagok száma a másfélezer felé jár a befizetésösszeg vagy 15000 koronára rug. A kis bizottság minden héten gyűlést tart, ugy, hogy a szövetkezet legközelebb megkezdheti működését. A hivatalok fejeit

ez uton is ujra felkéri a vezetőség, hogy a vezetők alatt álló tisztviselők havi járulékait július elsején szedjék be és együttesen származassák át az Altalános Bankba, Rácz Soma ideiglenes pénztáros kezébe. Új tagok pedig Vértés József tanárnál jelentkezhetnek.

— A Vöröskereszt közgyűlése A Vöröskereszt székesfehérvári fiókja tegnap tartotta évi rendes közgyűlést gróf Széchenyi Viktorné udvarhölgy elnöklete alatt s a közgyűlés a választmányból és a tagokból számosan résztvettek. Réé István hosszabb beszédben ismertette a lefolyt év működését. A közgyűlés köszönettel vette tudomásul dr. Vértess Géza titkár tartalmas jelentését s tevékeny működéséért meleg elismeréssel voltak. A pénztári és egyéb jelentéseket egyhangulag vette tudomásul a közgyűlés. A választmányba pótlagoknak a következőket választották be: Roediger Gyulánét, Vértess Matildot, dr. Holly Gézánét és Balassa Sándornét. Roediger Gyuláné jelenleg a vasúti üdülőállomás vezető főnöknője s azt nagy lelkesedéssel és ügyszeretettel kormányozza. A Vöröskereszt választmányja ma tartott értekezletet s azon a szokásos Péter Pálnapi gyűjtést tárgyalta meg. Elhatározták, hogy kiket kérnek fel az ucai gyűjtésre. Ezeknek nevét később hirlapilag közölni fogják.

— Leányotthon. Varga Vilma „Leányotthon” a (a főváros centrumában: V. Bálvány u. 4. sz. l. emelet) oly keresztény ürleányok részére, akik gimnáziumba, tanító-nő képzőbe, egyetemre; zeneiskolába vagy művész főiskolába járnak. Zenetanulásra zongora áll a növendékek rendelkezésére, sőt zeneoktatásban az Otthonban is részesülhetnek. Más hangszer, ének idegény nyelvek jutányos tanulására esetleg korrepetálásra az Otthon kiváló tanerőkről gondoskodik. Szórákozásra, önképzésre gondosan összeválogatott könyvtár áll a rendelkezésre. Nevelés doigában az otthon az anya szeretetét gondosan óvó szemét, a meghitt családi kört akarja helyettesíteni a városról a fővárosba kerülő leányok vezetésében. Az ellátási díj személyenként havi 240 K. Jár érte lakás, eiedel, kiszolgálás, fűtés, világítás. Fürdés külön 1 K. Az ellátási díj akár egész évre akár fél vagy negyedévre, akár hónaponként előre fizetendő. A nyári (nagy szünidei) hónapokra az ellátási díj külön megegyezzen tárgya. A növendékek száma tanévenként legtoóbb 20. A foglaló 100 K. s az az első hónapji ellátásba lesz beleszámitva, visszalépes esetén az Otthon marad. Egyebekre nézve tudakozódní, a fölvételre jelentkezni Varga Vilma urnőnél a leányotthon szervezőjénél lehet.

— A munkabérek megállapítása. Székesfehérvár polgármestere közli a gazdaságközönséggel, hogy az-aratok napibérét ellátásban és 12 koronában, a marokszedőket élelmzés és 8 koronában, a cséplő és aratórészt a tizedik részben, az aratógép használati díját pedig napi 10 koronában állapítja meg. Aki e rendelkezést nem tartja be, a legszigorubb büntetésben részesül.

— Megbüntetett molnár. Gruber Lajos molnár önért igazolványt nem elkövetett szabálysértésért 2000 koronára bünteték meg.

Palotavárosi olvasóinkat értesítjük, hogy kerületünkben 4—5 napok késséssel és fennakadásokkal történik a lapkihordás, mert az ottani lapkihordó asszony betegség miatt nem véghezvi munkáját. Csütörtökön már ismét a régi rend és pontosság lesz.

— **Ö. H. J. gyűlések.** Fejérvármegye Ö. H. J. albizottsága júniusi segélyosztó gyűlését szerdán tartotta Balassa Sándor helyettes elnök vezetésével a vármegyeházán. Az albizottság tagjai gróf Széchenyi Viktor főispánnal nagyobb számban jelennek meg. Baranyay Lajos titkár a pénztárügyeket ismertetette, dr. Kégl Károly arvaszéki ülnök pedig a segélykérelmeket. 52 község terjesztette be kérvényeit s azokban 475 család részére kért segélyt. Az összesen kérelmezett segély 8128 korona volt. A bizottság valamennyi kérelmet kedvezően intézte el. Gróf Széchenyi Viktor főispán több községnek az Ö. H. J. re vonatkozó kérelmét ismertetette. Miklós Géza titkár a bizottság nevében arra kérte a lemondott főispánt, hogy a hadijótékonysági ügyeket a lemondás dacára az eddigi nagy ügyszeretettel támogassa és legyen irányítója. Gróf Széchenyi Viktor a legnagyobb készséggel hajlandó munkásságát továbbfolytatni, határozott ígéretet azonban nem tehet, mert látóvása után újabb harcéri szolgálata jelentkezik. — A városi Ö. H. J. szintén szerdán tartotta júniusi segélyosztó gyűlését s azon az albizottság tagjai közül többen résztvettek. Baranyay Lajos titkár a pénztárügyeket ismertetette, Kiss Géza előadó pedig a segélykérvényeket terjesztette elő a bizottságnak. 160 kérelmező volt s valamennyit kedvezően intézték el. A városi és megyei Hadsegélyező nagy bizottsága pénteken délután fél 6 órakor tartott az azon egy hónap alatt beérkezett segélykérelmek felett fog határozni.

— **A stockholmi „hazaárulók.”** A Fejérmegyei Napló több ízben megírta már ítéletét a stockholmi hazaárulóról. Ennek minősíti a konferenciára kiutazott Welneréket Lyka Döme földbirtokos is abban a nyílt levelében, melyet Szurmay honvédelmi miniszterhez intézett. Kéri, hogy mikor állítják ezeket haditörvényszék elé. Ezt már mi is kérdeztük, sőt azt is kérdeztük, hogy miként lehet ilyeket felmenteni a katonai szolgálat alól. Nagy nemzetközi „béke” munkájuk fadaralmainak kipehenésére egy kis lövészárki árdulásra kellene küldeni őket.

— **Közegészségügyi értekezlet.** A városi közegészségügyi bizottsága szerdán délután értekezletet tartott dr. Kerekes Lajos h. polgármester elnökelete alatt. Ez értekezleten a bizottság csaknem valamennyi tagja részt vett. Hosszabb megbeszélés tárgyát képezte a közutak gyors rendbehozatala. Ez ugyanis a szénhányi következtében beállt vízhiány miatt úgy közegészségügyi, mint tűzbiztonsági szempontból nagyon fontos. A rendbehozott kutakat jelző táblával látják el, hogy a rossz vizű kutakat ivásra ne használják.

Az építendő járványkórház ügyét is részletesebben tárgyalták. Ez ügyben azonban jobb határozatot nem hoztak. Egy igazán fontos kérdés is felvetődött az értekezleten. A lakásügy Székesfehérváron nagyon sok reformot követel. A nedves, egészségtelen lakások a közegészségnek legveszedelmesebb ellenségei. A lakás-kérdéssel kapcsolatban sok ideális eszmét vetettek fel. Így például, hogy mekkora térfoogatúnak kell legalább is lenni az újonnan építendő szobáknak. Vagy, hogy például egy-egy szoba lélekszámát numerus clausushoz kellene kötni. Kár, hogy e fontos reformok megvalósításától még messze vagyunk.

— **Menetrend.** Székesfehérvárt érintő és környékbeli vasutainak menetrendje a szokásos, alkalmas kis füzetekében újból megjelent. A menetrend a legutóbbi változások alapján készült és 30 fillért minden üzletben kapható. Utasoknak nagyon alkalmas menetrend-füzetecske.

— **Szenló májolt, pörseés, arctisztatlanság, apóteka, biztos, hatáso szer a „Korona tejkrem” (ezelőtt Crème de Laktaine), és az párszori használat után az arcot barnosítmává és hófehérré teszi. Egy kis tégely 1-20 K. Nagytégely 2 K. Kapható Szűs Róbert gyógyszerárban.**

Színház.

Apollo mozgószínház hírei.

Apollo-színház igazgatósága közli:

Medgyaszay Jenő az Apollóban Medgyaszay Jenő pénteken, szombaton és vasárnap az Apolló-színházban Tóth Ede örökbecsű művében, A falurosszban Göndör Sándor édes bús magyar, nóitait a szinpadról személyesen fogja énekelni. Maga a népszínmű elsőrangú filmalkotás. Mérsékeltlen felemelt helyárok. előadások pénteken és szombaton fél 7 és fél 9 órakor vasárnap 3, 5, fél 7 és fél 9 órakor

Székesfehérvár sz. kir. város polgármesteri teretöl,

5903/1917 szám.

Hatósági felhívás.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter a mezőgazdasági munkások pálinkaszükségletének biztosítására 86315/1917 számú rendeletével igen előnyös árban 3490 liter szesz bocsátott a hatóság rendelkezésére.

Mint hogy a felosztás fenti rendelet értelmében a szántóföld területnek nagysága alapján történik, felhívom mindazokat, kik e szeszből részesülni óhajtanak, hogy ez iránti igényüket 5 napon belül jelentsek a hivatalomban (Bierbauer ház I. e. 21 a.) és ez alkalommal a művelés alatt álló szántóföld nagyságát is igazolják.

Székesfehérvár, 1917 jun 19.

Dr Saára Gyula
polgármester.

— **Bojtorján hajszesz korpásodás, hajhullás ellen; üvege 2 korona, Kapható Szűs Róbert gyógyszerárban.**

Székesfehérvár sz. kir. város gazdasági munkabizottságától

Hatósági hirdetmény.

Az aratási munkákat zavarlatalan menetének biztosítása tárgyában.

Ezennel közhírré teszem, hogy mindazon gazdák, akiknek a bekövetkező aratási munkáknál segédezőre van szükségük, ebbeli igénylésüket folyó hó 25-ig bezárólag a városi házi hivatalos órák alatt (d. e. 8—12, d. u. 2—5-ig) annál is inkább jelentsek be Bajó Sándor főhadnagy, beosztott tiszt urnál, (Szógyény Marich ház) mert az elkésett bejelentések, tekintettel a munkaerő hiányára, figyelembe vehetők nem lesznek.

Székesfehérvár. 1917 évi jun. hó 19-én.

Dr. Saára Gyula
polgármester-elnök.

Székesfehérvár sz. kir. város polgármesteri teretöl,

Hatósági hirdetmény.

A munkabér pótlólagos megállapítása tárgyában.

Tudomásulvétel és szoros alkalmazkodás végett ezennel közlöm az érdekeltekkel, hogy a székesfehérvári gazdákör előterjesztésére a kaszások illetményeit élelmezés és napi 12 koronában, a marokvágó illetményeit élelmezés és napi 8 koronában a cseplő és aratórészét a tizedik részben, az aratógép használati díját pedig napi 10 koronában állapítottam meg.

Mindazok ellen, kik jelen rendelkezésemet megszegik, a legszigorúbb bíráskodás eljárását fogom megindítani.

Székesfehérvár 1917 évi jun. hó 19-én.

Dr. Saára Gyula
polgármester.

Köhögés ellen kitűnően bevált báziszer a Störk-pasztila. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható Szűs Róbert Károly király téri gyógyszerárban.

APRÓHIRDETESEK.

Egy divány eladó. Széchenyi u. 2. sz. alatt, utolsó ajtó.

Két kocsi felvesznek a Haggenmacher sörtelepén.

Salak (les) nagy mennyiségben kapható az Árpád fürdőben.

Egy ház kiadó Kecskemét 5. sz. alatt. Két istállóval, két szobával, egy konyhával és mellékhelyiséggel. Tudakozódni Kecskemét 15. sz. a.

Veszünk pergetett mézet legmagasabb napi árban. Kérni mennyiség megjelölésével ajánlatot Strausz Testvérek, Székesfehérvár, Simor utca 23.

Utcai és placi árusításra magas jutalék mellett elárúsítók kerestetnek. Tizenegyet éven felüliek jelentkezhetnek a kiadóhivatalban.

Nemes krizantín palánta különféle színű fajtákból kapható: Széchenyi-utca 26.

Finom kárpitos munkákat Márton Károlynál rendeljen. Hához is elmegy megrendelésre. Arszabasi a legolcsóbbak. Bank u. 6.

Modern portáló nagy üzleti-helyiség, Kossuth u. 4. számú házban aug. 1 re, esetleg azonnal kiadó.

Urania színház.

Pénteken, szombaton és vasárnap.

június 22, 23 és 24 én:

HENNY PORTEN
főszereplésével

LEHULLT BILINCSEK

A művész legszébb

:: drámája 4 felv. ::

Bemutató kiegészítő műsor.

Rendes helyárok.

Apollo mozgófényképszínház.

PÉNTEKEN, SZOMBATON ÉS VASÁRNAP:
(június 22., 23 és 24-én)

A magyar népszínmű irodalom legragyogóbb kincse!

A FALUROSSZA.

Tóth Ede örökbecsű népszínműve 5 felvonásban.

Filmre alkalmazta Vajda László. Rendezte Pásztory Miklós.

A film-előadások szenzációja, hogy Göndör Sándor énekszámait a szinpadon személyesen éneкли.

Mérsékeltlen felemelt helyárok.

Előadások: Pénteken és szombaton fél 7 és fél 9 óra.

Vasárnap 4 előadás 3, 5, fél 7 és fél 9 óra.

Jegyek előre válthatók Krausz Veronánál és este a pénztáruál.